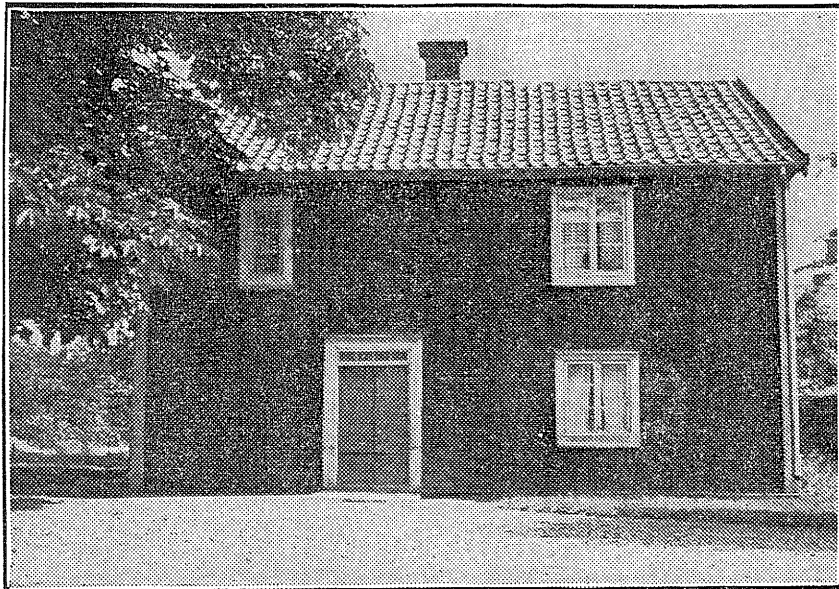

Klockarebyggnaden som blir museum.

Gamla klockaregården i Ödeshög.

Ödeshögs kommunalfullmäktige beslutade förra året att som gåva överlämna det s. k. Bergska huset i Ödeshög till Ödeshögs med omnejd hembygds- och fornminnesförening på villkor att nämnda byggnad skulle uppföras på Hembygdsgården. Vid sitt senaste sammanträde beslutade kommunalfullmäktige, att byggnaden skulle vara förflyttad senast den 1 april nästa år, och hembygdsföreningen har för sin del beslutat att företaga förflyttningen under slutet av innevarande eller början av nästa år. Därmed försvinner från det centrala Ödeshög en byggnad, som under mer än hundra år stått i samhällets centrum och i varje fall under åtskilliga årtionden varit en stolthet för Ödeshögs socken. En klockarebostad av de dimensioner som det s. k. Bergska huset har, var det inte många församlingar som ägde under 1800-talet. Men tidens krav bli allt större, och vad som för 100 år sedan var något alldeles extra duger inte i våra dagar. De gamla byggnaderna måste bort för att lämna plats för nya och förnämre eller, som i detta fall, bereda plats för en park.

Bergska huset har fått sitt namn efter skolmannen, pedagogen, författaren och ecklesiastikministern Fridtjuv Berg, som föddes där den 20 mars 1851, vid vilken tid fadern var skollärare i Ödeshög. Huset var från början avsett att vara bostad åt församlingens klockare. Sedan slutet av 1700-talet hade denne bebott den s. k. klockarekammaren i den 1797 uppförda sockenstugan, vilken fortfarande finns kvar, och där nuvarande brandstationen och gamla kommunalrummet äro inrym-

fordra i fråga om bostad, varför det blev en allt mera aktuell fråga för Ödeshögs församling att bygga en klockarebostad.

Första gången behandlades frågan vid en sockenstämma 1829, då man mest synes ha diskuterat platsen för den blivande byggnaden. När frågan änyo kom upp året därpå var man emellertid mogen att både fatta beslut om platsen och om byggnadens uppförande. Man lät emellertid en del av frågorna "ligga till sig" till en följande stämma, varför man vid nämnda tillfälle inskränkte sig till att besluta, att kostnaden för byggnadens uppförande skulle utgå efter förmedlade hemmanstal, att varje helt hemman skulle tillsläppa två stöckar, av vilka den ena skulle vara

12 och den andra 16 alnar lång samt 8 tum i lilländan. Vidare skulle varje hemman lämna 2 skeppund häcklad halm för taket samt dessutom verkställa körslor. Övriga materialier skulle inköpas, och timringen, snickeriarbetet och murningen skulle bortauktioneras. Kostnaderna för byggnadens uppförande beräknade man få in genom att försälja 30 tunnor säd ur spannmålsmagasinet.

Vid den entreprenadauktion, som hölls på byggnadens uppförande, avgavos anbud, enligt vilka kostnaderna, efter ett par mindre justeringar, bestämdes till 50 Rdr för murningen och 100 Rdr för timringen och snickeriarbetet. Vid en stämma den 11 april 1830 beslöts, att församlingen skulle framköra tvenne lass sten pr helt hemman till stenfoten. Om någon jordbrukare icke skulle fullgöra sina skyldigheter bemyndigades uppsyningsmannen

till vad pris som helst "låta verkställa vad dem enligt skedd beslut i afseende på Klockarebyggningen tillkommer att utgöra". För sitt arbete skulle Nils Persson erhålla en ersättning av 24 skilling pr hel arbetsdag, vilken säkerligen var åtskilligt längre än vår tids 8-timmarsdag.

Arbetet med klockarebyggnadens uppförande gick raskt undan, och redan i november stod byggnaden färdig. Räkningarna på byggnadskostnaderna visade, att dessa uppgingo till sammanlagt 615 Rdr 35 skl. 9 rst. Att revideringen av räkenskaperna uppdrogs åt riksdagsman Anders Persson i Sjöstorp och rusthållare Bengt Nilsson i Åby.

Byggnaden blev emellertid ej fullt färdig 1830, enär brädfodringen fick anstå till 1833, då varje helt hemman hade att avlämna två hela, råta och någorlunda kvistfria bräder av tall, 7 alnar långa och 9 tum i lilländan.

Så stod alltså byggnaden färdig och sedan har den under mer än ett sekel varit klockarebostad, vaktmästarbostad eller haft annan liknande funktion att fylla. Nu är den gamla minnesrika byggnaden dömd till flyttning, men det blir ingen lång flyttningsväg till hembygdsgården, där den kommer att placeras vid vägen till Sjögetorp, således utanför den egentliga hembygdsgården på den öppna platsen framför de från Granliden inköpta byggnaderna, vilken plats utsetts av länsarkitekten och av denne ansetts vara synnerligen lämplig, då byggnaden därigenom kommer i un-

gefär samma miljö som den tidigare haft.

Cebe.

Ödeshögs hembygdsförening

Ö.T. 15-17-24
styrelse höll på onsdagen sammanträde, varvid beslöts att under midsommarhelgen anordna invigningsfest av hembygdsgården. Härför tillsattes en kommitté, bestående av herr Filip Göransson, O. L. Tapper och P. Lund. Vidare upprättades bestämmelser för uthyrning av festplatsen. Att handhava uthyrningen uppdrogs åt en kommitté, bestående av herr Ola Green, P. Lund och Carl Bengtsson. Dessutom beslöts att ej uthyra hembygdsgården till cirkus, tivoli och dylika nöjesetablissemang.

Ö.T. 27-1 Det Bergska huset skänkes till hembygdsföreningen.

Ytterligare en byggnadsändring förelåg till behandling, nämligen beträffande Bergska huset. Hälsovårdsnämnden framlade ett protokollsutdrag från sitt sammanträde den 2 maj i år, vari närmare redogöres för byggnadens interiör. Nämnden ansåg, att den föreslagna reparationen icke tillnärmelsevis vore tillräcklig för byggnadens istandsättande i enlighet med hälsovårdsstadgans krav, varför byggnaden snarast borde utdömas som bostad. På grund av hälsovårdsnämndens utlåtande förordade beredningsutskottet att någon reparation av Bergska huset ej borde komma till stånd. Även kommunalnämnden avstyrkte.

Vid fullmäktiges behandling av denna fråga framhöll

hr Holmstedt att hälsovårdsnämnden endast gjort en beskrivning av byggnadens nuvarande skick och icke uttalat sig om vilka reparationer, som borde företagas för att huset skulle bli lämpligt som bostad.

Hr Kullerstrand och Tapper ansågo att det skulle bli alltför kostsamt med en reparation och den sistnämnda tal. ansåg det bättre att skänka huset till hembygdsföreningen. Hr Holmstedt instämde i detta förslag.

Fullmäktige beslöto enhälligt i enlighet med sistnämnda yrkande. Beslutet fattades med förbehåll att hembygdsföreningen utan kostnad för kommunen flyttar byggnaden till hembygdsgården samt att byggnadens nuvarande plats iordningställes.

Bergska huset blir hembygdsmuseum?

Välvillig gåva av Ödeshögs kommun.

Ödeshögssortens hembygds- och fornminnesförening har fått en stugbyggnad alldeles gratis av kommunen, som omnämndes i förra numret av Ö.-Bl. Hållre än att kosta på en reparation, som ansågs förfelad, eftersom huset ifråga — det mycket omtalade Bergska — enligt hälsovårdsnämndens åsikt ändå inte kunde bli någon lämplig bostad, föredrogo Ödeshögs fullmäktige att med varm hand överlämna den till en institution, där den kunde komma till nytta. Som hembygdsmuseum kan gärna inte hälsovårdsnämnden ha någonting att invända mot huset, och eftersom det nu är självt Fridtjuv Bergs födelsehus, så har det ju också ett visst affektionsvärde även för hembygdsföreningen, fränsett att hembygdsgården knappast kan anses ordentligt bebyggd med de byggnader, som hittills anskaffats. Och så behövs det ju en smula utrymme för de föremål, som föreningen har i uppgift att samla och bevara.

Hembygdsföreningen har som bekant spanat just efter en dylik byggnad, men av kostnadshänsyn har saken inte kunnat ordnas, ehuru anbud funnits. Den så oförberett överlämnade gåvan bör därför vara ganska välkommen, tycker man. Det är också en tämligen belåten och optimistisk ordfröande för hembygdsföreningen, som svarar i andra ändan på tråden, när tidningen ringer upp för att höra, om erbjudandet accepteras. Varom inte kommer byggnaden att försäljas på auktion för avhämtning.

Att hembygdsföreningen med tacksamhet tar emot erbjudandet är jag alldeles säker på, säger ordföranden, målarmästare P. Lundh, Järnstad. Visserligen ha vi inom styrelsen ännu inte hunnit taga ställning till saken, men någon annan utgång än den antydda behöver man nog inte befara. Det skulle ju kostat föreningen åtskilligt att inköpa en dylik byggnad, och ha vi nu fått den till skänks, så är det så mycket bättre. Meningen var ju i alla fall att med tiden försöka åstadkomma en dylik komplettering till de byggnader som redan inköpts. Det blir ju litet kostnader med flyttning och annat,

men vi skall väl hoppas det ordnar sig. Något mera om saken går knappast att säga för ögonblicket. Bara det att man känner sig angenämt överraskad av fullmäktiges visade välvilliga inställning till föreningens intressen. F. Ö. skall det bli invigning av hembygdsgården i midsommar. Programmet är inte närmare utformat ännu, men bland andra lämpliga inslag man kan hitta på skall det naturligtvis bli folkdansuppvisning. Dansbanan blir klar redan till pingst. Scenen är anbringad så, att en utmärkt åskådarpåplats erhålles i backslutningen utanför. Vid dålig väderlek är det ingenting, som hindrar, att spelet försiggår inåt dansbanan. Och då sitter publiken under tak.

Ett praktiskt arrangemang, alltså. Lika praktiskt som fullmäktiges här ovan nämnda åtgärd beträffande det Bergska huset. Att byggnaden skulle försäljas på auktion är säkerligen uteslutet.

Argo.

Bergska huset förflyttas till Hembygdsgården.

Hembygdsföreningen tacksam för den vackra gåvan.

Styrelsen för Ödeshögs med omnejd hembygds- och fornminnesförening höll på onsdagen sammanträde. Härför beslöts enhälligt att med tacksamhet mottaga det s. k. Bergska huset i Ödeshögs samhälle enligt av Ödeshögs kommunalfullmäktige vid dess senaste sammanträde fattat beslut.

Några närmare planer för byggnadens flyttning och placering äro ännu ej uppgjorda, vilket till en del har sin grund i att man ännu inte vet när huset kommer att bli ledigt för flyttning. Byggnaden torde emellertid komma att placeras framför nuvarande paviljongen med fasaden mot det under uppförande varande portlidret. Genom denna donation erhåller föreningen givetvis ett synnerligen välkommet tillskott av byggnader, som kommer väl till pass för de samlingar, föreningen avser att sammanföra.

Vid sammanträdet behandlades dessutom ett flertal andra ärenden, huvudsakligen rörande hopsamling, katalogisering o. dyl. av föreningens samlingar. Vidare beslutades om invigningsfesten, som kommer

att hållas under midsommarhelgen.

*
Uppförandet av de från Granli-
den inköpta byggnaderna, bestående
av loftsbod och portlider, har
pågått sedan början av denna vecka.
När detta läses torde stommen till
loftsboden vara i det närmaste färdig,
och sedan kommer arbetet
med portlidret att taga sin början.
Portlidret kommer att placeras så
att passage därigenom erhålles till
festplatsen och till paviljongen.

Det är ett ganska tidsödande och
tålamodsprövande arbete att plocka
ihop de många bitarna, men arbetet
går dock raskt undan. Och till
midsommar, då den stora invignings-
festen hålles, är allt klappat
och klart.